

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ถ้าเด็กและเยาวชนได้รับการเลี้ยงดูที่ดี มีพัฒนาการที่เหมาะสมจะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญและสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้ในอนาคตและในทางตรงกันข้ามถ้าหากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและขาดการส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้นก็จะสร้างปัญหาให้ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจากสาเหตุต่าง ๆ อาทิ ลักทรัพย์ อาชญากรรม ยาเสพติด ซึ่งจากข้อมูลของกลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจ กระทรวงยุติธรรมพบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม 2550 มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 9,768 คน เป็นชาย 8,999 คน เป็นหญิง 769 คน เมื่อจำแนกตามสาเหตุของการกระทำผิดส่วนใหญ่มาจากการคบเพื่อน ความลึกลับของและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์รวมทั้งสิ้นจำนวน 7,692 คน ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกศาลพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมทั่วประเทศเฉลี่ยต่อวันระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2550 มีจำนวน 5,908 และ 6,136 คนตามลำดับ (WWW.djop.moj.go.th.stat/upload_stat/4-1-2 ค้นวันที่ 1 พฤษภาคม 2550) จะเห็นได้ว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งๆที่กรมพินิจได้มีนโยบายให้เด็กที่กระทำผิดอยู่ระหว่างคุมประพฤติและให้การดูแลจากคนในครอบครัวและชุมชนมากขึ้น ในขณะที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ณ เดือนมีนาคม 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 220 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งเด็กที่กระทำผิดเหล่านี้เมื่อถูกจับและถูกตัดสินพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อรับการอบรมขัดเกลา แก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ และคุมประพฤติ พบว่าร้อยละ 80 ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวหรือเกิดความบกพร่องในการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวโดยส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้มาจากครอบครัวแตกแยก และขาดแหล่งสนับสนุนทางสังคม (บุญชัย นวมงคลวัฒนา และคณะ 2546)

จากปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูหรือ การปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวที่บกพร่อง ขาดความสมบูรณ์ ดังมีรายงานการวิจัยที่วิเคราะห์ ให้เห็นถึงสถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยที่พบว่าครอบครัวเรือนมี ขนาดเล็กลงจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว การอพยพย้ายถิ่น การที่สตรีมีโอกาสเข้าร่วม ในตลาด แรงงานเพิ่มขึ้น จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สถาบันครอบครัวลดบทบาทของการอบรมเลี้ยงดู เด็กลงไป ทำให้เด็กไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย (กุศล สุนทรธาดา และคณะ 2541) ดังจะเห็นได้จากการที่พ่อแม่ไม่มี เวลาเลี้ยงดูลูกแต่ละให้วัตถุสิ่งของเพื่อเป็นการชดเชยที่ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวขาดความตระหนักในการอบรมเลี้ยงดูลูกทั้ง ๆ ที่ครอบครัวเป็นสถาบัน แรกที่จะต้องให้การอบรมเลี้ยงดูและรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องให้การดูแลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษา มีทักษะชีวิตที่จะทำให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลจากการทำหน้าที่ของ ครอบครัวทั้งสิ้น

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2547-2556(2547) ที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดภารกิจหลักที่สำคัญคือการสร้างความ เข้มแข็งของสถาบันครอบครัวที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการผลักดันให้เกิด การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม มีหน้าที่หล่อหลอมและอบรมขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยการอบรม เลี้ยงดูให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันพร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมี ความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและ ประเทศชาติต่อไป ดังนั้นครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของสมาชิกทุกคน ในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน การพัฒนาสถาบันครอบครัวต้องคำนึงถึงการพัฒนาแบบ องค์กรวมที่ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพของครอบครัว การสร้าง หลักประกันคุ้มครองทางสังคมของครอบครัว การสร้างระบบกลไกบริหารจัดการให้เกื้อหนุนความ เข้มแข็งของครอบครัว ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว โดยกำหนดแนวทางต่าง ๆ ให้สอดคล้องในแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่ง ยุพยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัว ทั้งด้านการพัฒนาทักษะการ สื่อสารเพื่อสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดี ดูแลเอื้ออาทรต่อกันและมีเวลาให้กันและกันรวมทั้ง การให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีพัฒนาการสมดุรอบด้านเหมาะสมตามวัย มีวินัยในตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงค่านิยมทางเพศ มีทักษะชีวิตปฏิบัติตนเป็น

สมาชิกที่ดีของครอบครัวและพลเมืองที่ดีที่สังคมต้องการ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นบทบาทที่สำคัญของครอบครัวที่พึงยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือเป็นพัฒนาการที่จำเป็นของครอบครัว ที่จะส่งผลต่อการสร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่มีความคุณภาพ (วาสนา ขอนยาง, 2548)

การที่ครอบครัวจะสามารถรับผิดชอบในการสร้างเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพได้นั้น ครอบครัวจะต้องมีความมั่นคงมีความสามารถและมีความพร้อมในหน้าที่ความรับผิดชอบของครอบครัว ซึ่งหน้าที่หรือภารกิจหลักของครอบครัวดังกล่าว จะมีความแตกต่างกันไปตามระยะการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและระยะการเลี้ยงดูบุตรในแต่ละช่วงวัย ถ้าครอบครัวใดมีพัฒนาการในการดูแลบุตรที่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อคุณภาพของเด็กและเยาวชน (รุจา ภูไพบูลย์ 2541 ; จันทรเพ็ญ ชูประภาวรรณ 2540) โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งถือว่าอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านจากความเป็นเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ซึ่งจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ถ้าหากเด็กและเยาวชนสามารถเผชิญและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ได้เหมาะสมก็จะทำให้พัฒนาการในด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี แต่จากสถานการณ์และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนโดยพบว่าเด็กและเยาวชนมีปัญหามากกว่าวัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาซึมเศร้า ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกิดจากวิธีการหรือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (ปรีชา สุวักบุตร 2543 ; บุญชัย นวมงคลวัฒนาและคณะ 2546)

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวถึงเบื้องต้นถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงภาวะสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะปัญหาภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งพบว่าเป็นปัญหาที่มีสาเหตุเกิดจากครอบครัวที่เกี่ยวข้องในประเด็นความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และจากการสำรวจทางระบาดวิทยาสุขภาพจิตคนไทยปี พ.ศ. 2546 พบว่าประชากรไทยอายุ 15-59 ปีจำนวน 1.2 ล้านคนเจ็บป่วยด้วยโรคซึมเศร้าในจำนวนนี้ 871,700 คนป่วยเป็นโรคซึมเศร้าชนิดรุนแรง (Major depressive disorder) และ 321,300 คนป่วยเป็นโรคซึมเศร้าเรื้อรัง (Dysthymic disorder) หรือประมาณการความชุกโรคซึมเศร้ารุนแรงร้อยละ 1.4 และยังพบว่าเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 10-17 ปีมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 40.8 (กรมสุขภาพจิต 2546 ; พรเทพ ศิริวนารังสรรค์ 2547 ; อุมาพร ตรังคสมบัติและดุสิต ลิขนะพิชิตกุล 2541) ในขณะเดียวกันจากรายงานการวิจัยภาวะซึมเศร้าและการแสวงหาความช่วยเหลือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่ามีความซึมเศร้าที่ควรได้รับการปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาร้อยละ 18.3 และพบว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า (ปรีชา สุวักบุตร 2543) นอกจากนี้ยังมีการวิจัยที่พบว่ามากกว่าร้อยละ 20 ของกลุ่มวัยรุ่นมีปัญหาทางอารมณ์และส่วนใหญ่มาจากอารมณ์เศร้า (Long, 1997 อ้างในปรีชา สุวักบุตร 2543) ซึ่งองค์ความรู้ที่มีอยู่เชื่อว่าโรคซึมเศร้านอกจากเป็นผลจากพันธุกรรมและความผิดปกติของสารสื่อประสาทในสมองแล้ว ยังพบว่าปัจจัยด้านจิตสังคมและ

สิ่งแวดล้อมมีผลต่อภาวะซึมเศร้า ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าความผูกพันในครอบครัวน่าจะเป็นตัวแปรด้านจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า จนทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง โดยเฉพาะความสูญเสียของบุคคลที่ทำให้เกิดความพร่องในการทำหน้าที่ตามบทบาทต่าง ๆ ทั้งด้านครอบครัว การงาน และการดูแลตนเอง อีกทั้งทำให้คุณภาพชีวิตและความผาสุกในชีวิตลดลง

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและครอบครัวพบว่า มีงานวิจัยน้อยมากที่ศึกษาถึงลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยที่จะตอบโจทย์ที่เป็นปัญหาครอบครัวและสังคม ซึ่งจากงานวิจัยในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่เป็นช่องว่างระหว่างเด็กและผู้ปกครองจนทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตหลายประการ (บุญชัย นวมงคลวัฒนาและคณะ 2546) และจากการพูดคุยกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกลุ่มหนึ่ง ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นปัญหาด้านเด็กและเยาวชนคือเด็กและเยาวชนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ มองตนเองในด้านลบ ขาดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต รู้สึกมีปมด้อยในตนเอง ขาดกำลังใจและความวิตกกังวลในการปรับตัวเมื่อจะต้องกลับสู่สังคมเดิม กลัวถูกปฏิเสธจากครอบครัว ชุมชน ซึ่งมีประโยชน์ที่เด็กกล่าวถึง "กลัวสังคมต่อต้านและไม่ให้อิสรภาพ" รวมทั้งขาดทักษะชีวิตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิพงษ์ ขุนฉนวนมณี (2547) เรื่องการจำแนกประเภทการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่พบว่าทัศนคติและความรู้สึกต่อตนเองของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำผิดและเป็นสาเหตุสำคัญที่มีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำ และจากการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ข้อมูลที่เป็นปัญหาด้านครอบครัว คือครอบครัวยังขาดความตระหนักในการสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชน ที่ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นรวมทั้งขาดทักษะในการสื่อสารที่จะนำไปสู่การสร้างสัมพันธ์ภาพและความผูกพันที่ดีภายในครอบครัว

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในทีมสุขภาพจิต ได้มีโอกาสเข้าไปทำงานร่วมเป็นองค์กรภาคีเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ที่รับผิดชอบรวมทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนตลอดจนการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของสมาชิกในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์ของครอบครัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวถึงเบื้องต้นเป็นประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างรอบด้าน รวมทั้งค้นหากลวิธีเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง โดยเฉพาะประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตครอบครัวเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ตลอดจน

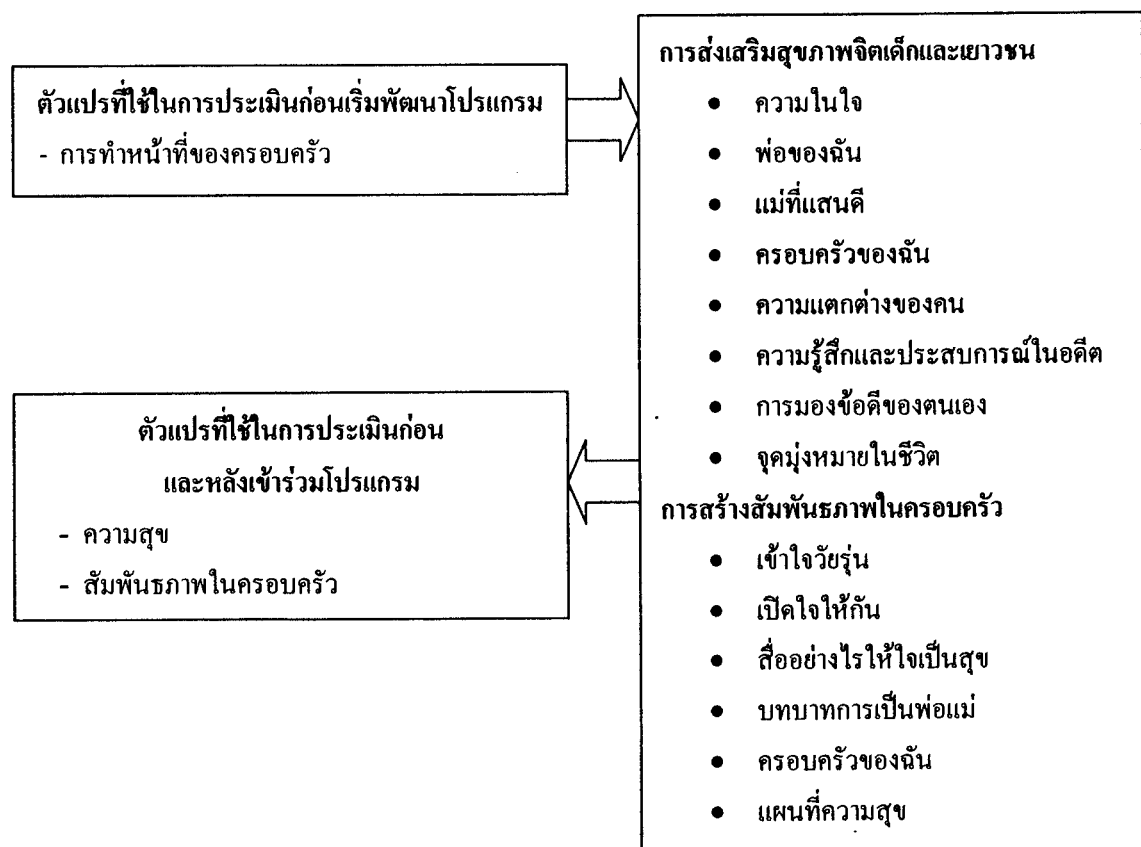
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม อีกทั้งยัง
จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและความสุขของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะทำให้เกิดความ
มั่นคงของครอบครัว สังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
- 2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
- 2.3 เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่อยู่ภายใต้การจัดการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
(Action Research) ซึ่งกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เรื่องการเสริมสร้างสุขภาพจิตครอบครัวของเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดซึ่งมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โดยผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องหลังจากนั้นจึงสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยครอบคลุมในด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น การปรับตัวและยอมรับ สัมพันธภาพและการแก้ไขข้อขัดแย้ง

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งหมายถึงเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและผู้ปกครอง โดยจำแนกเป็น

4.2.1 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจำนวน 30 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีอายุระหว่าง 15 -18 ปีมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี

4.2.2 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในข้อ 4.2.1 จำนวน 20 คน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา กำหนดระยะเวลาดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม 2549 - ธันวาคม 2550 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระยะเวลาเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนดังรายละเอียดที่นำเสนอในบทที่ 3

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

-

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การสื่อสารและการแสดงออกที่สื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวโดยมีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย โดยเด็กและเยาวชนจะแปลความสนใจและความห่วงใยของบิดามารดาไปในทางบวก ในขณะที่บิดามารดาจะรับฟังปัญหาและยอมรับในพฤติกรรมบางอย่างของเด็กและเยาวชน ถ้าหากที่จะพูดคุยเพื่อให้ปัญหาต่างๆชัดเจนขึ้นและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาร่วมกัน

6.2 การส่งเสริมสุขภาพจิต หมายถึง รูปแบบ กลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างความสุขสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยรูปแบบกิจกรรมถูกกำหนดขึ้นภายใต้การคิดวิเคราะห์ วางแผนร่วมกันระหว่างนักวิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งนี้มีแผนกิจกรรมทั้งหมด

8 แผนสำหรับเด็กและเยาวชน และมีแผนกิจกรรมอีก 6 แผนสำหรับผู้ปกครอง บิดา มารดาและเด็ก และเยาวชน ดังมีรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

6.2.1 กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายหลักให้เด็กมีมุมมองต่อตนเองและคนอื่นในทางบวก มีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีความสุขและมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัวและคนอื่น ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ความในใจ (เพื่อละลายพฤติกรรม) กิจกรรมที่ 2 พ่อของฉัน กิจกรรมที่ 3 แม่ที่แสนดี กิจกรรมที่ 4 ครอบครัวของฉัน (กิจกรรม 2 และ 3 และ 4 เพื่อปรับทัศนคติต่อครอบครัวและการยอมรับการช่วยเหลือจากผู้อื่น) กิจกรรมที่ 5 ความแตกต่างของคน (เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและการแก้ไขข้อขัดแย้ง) กิจกรรมที่ 6 ความรู้สึกและประสบการณ์ในอดีต (เพื่อการเข้าใจตนเองและการผ่อนคลาย) กิจกรรมที่ 7 การมองข้อดีของตนเอง (เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ พอใจและมีความสุข) กิจกรรมที่ 8 จุดมุ่งหมายในชีวิต (เพื่อความมั่นใจในการดำเนินชีวิต)

6.2.2 กิจกรรมสำหรับผู้ปกครองหรือบิดา มารดาเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายหลักให้ผู้ปกครองเข้าใจในธรรมชาติของวัยรุ่นและปรับเปลี่ยนทัศนคติและการใช้ชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนรวมถึงการให้โอกาสในการปรับเปลี่ยนตนเองของเด็กและเยาวชนประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เข้าใจวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น กิจกรรมที่ 2 เปิดใจให้กัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสระบายความคับข้องใจ แลกเปลี่ยนวิธีการช่วยเหลือลูก กิจกรรมที่ 3 สื่ออย่างไรให้ใจเป็นสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการฝึกทักษะการสื่อสาร กิจกรรมที่ 4 บทบาทการเป็นพ่อแม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักในการใช้เวลาอยู่ร่วมกับลูกอย่างมีคุณภาพ กิจกรรมที่ 5 ครอบครัวของฉัน เพื่อให้เข้าใจถึงพัฒนาการในครอบครัว กิจกรรมที่ 6 แผนความสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นความสำคัญในสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกและมีแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว

6.3 ครอบครัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง พ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งถูกศาลพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เข้าร่วมกิจกรรมในระหว่างดำเนินการวิจัย

6.4 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้มีคำพิพากษาแล้วโดยให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 รูปแบบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่สร้างขึ้นจะเป็นแนวทางการส่งเสริมสุขภาพจิตที่เป็นรูปธรรมสำหรับนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพจิตในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งที่กระทำผิดและกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไป

7.2 รูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนางานสุขภาพจิตที่มีฐานการคิดตามหลักวิชาการหรือใช้เป็นแผนปฏิบัติงานด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนรวมทั้งสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวได้เป็นอย่างดี